

TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH UCHUN MASOFAVIY TA'LIM VOSITALARI

dost.Ibragimov A.A, ass.Kurbanova Sh.M., Salimova M.
(Samarqand davlat universiteti (972858377))

Annotatsiya

Mazkur tadqiqot ishida ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish uchun masofaviy ta'lim vositalari va ularning imkoniyatlari tadqiq qilingan. Bunda ta'limni boshqarishni avtomatlashtirilgan tizimlari, LMS platformalari va ularning turlari hamda LMS platformalarining imkoniyatlari keltirib o'tilgan.

Kaliti so'zlar. Masofaviy ta'lim elementlari, ta'limni boshqarish tizimlari, LMS, LearnDash, Ispring, Moodle.

O'quv jarayonida masofaviy ta'lim elementlaridan foydalanish uchun avvalo ta'limni boshqarishni avtomatlashtirilgan tizimi bo'lish talab etiladi.

Ta'limni boshqaruv tizimlari (*LMS – Learning management systems*) – bu o'quvchi-talabalar uchun ta'lim olish faoliyatini tashkil etish va boshqaruvchi ma'ruza, videodars, taqdimot, kitob, nazorat va shu kabi o'quv materiallari jamlanmasidan iborat bo'lgan muloqot rejimida ishlashga qodir bo'lgan inson-mashina majmuasi yoki masofaviy ta'lim shakli hisoblanadi.

Learning – o'qitish, LMS tizimi yordamida elektron kurs yoki o'quv materiallarining yagona bazasini yaratish mumkin. Bunday baza mavzu bo'yicha shakllantirilgan bilimlar omboridan iborat bo'ladi.

Management – boshqaruv, ta'limni tizimini administrator (yoki kursni tashkil etuvchi o'qituvchi) boshqarib boradi. U talaba va o'quvchilar uchun kurs, topshiriq va testlarni belgilab beradi hamda uyga berilgan vazifalarni bajarilishini nazorat qilib boradi.

System – elektron tizim, LMS o'qituvchining o'rniga har bir o'quvchi berilgan topshiriq yoki testni qancha vaqtda va qanday topshirganini tekshirib, qayd etib boradi. Hisobotlar orqali o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini kuzatib borishi ham mumkin.

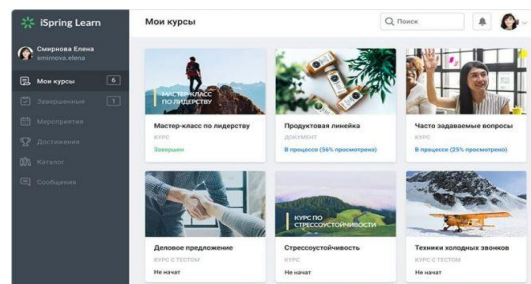
LMS platformalar 3 turga bo'linadi:

- LMS bulutli platformalar:
- Serverga asoslangan LMSlar;
- CMS bilan integratsiyalashgan LMSlar.

LMS bulutli platformalar elektron ta'lim dasturiy vositalarini tashkil qiluvchi, amalga oshiruvchi hamda talaba-o'quvchilarning olgan bilimlarini o'zlashtirish natijalari ustidan nazorat qilishi va ularni saqlab qo'yish imkoniyatini beruvchi onlayn platforma hisoblanadi.

LMSning bulutli platformalari. O'quv kursining materiallari LMSning bulutli platformalarida web-xizmatni taklif etuvchining server kompyuteriga joylashtiriladi. LMSning bu turini ta'lim muassasasi yoki tashkilotning server kompyuteriga o'rnatib bo'lmaydi. LMSning bulutli platformalari web-xizmat (masalan, pochta xizmati kabi) prinsipi asosida ishlaydi, ya'ni web-xizmat taklif etilgan manzil orqali ro'yxatdan o'tgandan keyin o'quv kurslarini yaratish mumkin.

LMSning bulutli platformalariga iSpring learn, Google classroom, Schoology, Loop, Learn Amp va boshqalarni misol keltirish mumkin.

1-rasm. Ispring learn platformasi va uning interfeysi.

Serverga asoslangan LMSlar tashkilot yoki ta'lim muassasasining serveriga o'rnatiladi. Bu esa foydalanuvchilarga tizimga korporativ login va parol yordamida kirish imkonini beradi. Barcha ma'lumotlar tashkilot yoki ta'lim muassasasi server kompyuterida saqlanadi. Buning uchun esa LMSni o'rnatish, sozlash, uning tashkilot yoki ta'lim muassasasi dasturiy ta'minotlari bilan integratsiyasini ta'minlash lozim. Asosan, ta'lim muassasalari va o'quv markazlarida foydalaniladi.

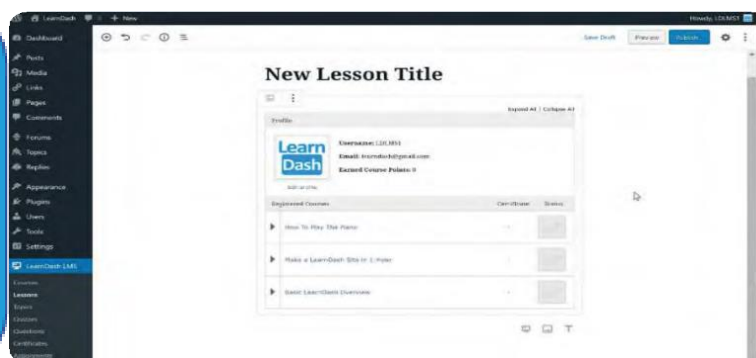
Serverga asoslangan LMSlarga Moodle, BlackBoard, Canvas, Absorb LMS va boshqalarni misol keltirish mumkin.

2-rasm. Moodle platformasi va uning interfeysi.

CMS bilan integratsiyalashgan LMSlarda LMS funksiyalarini bajaruvchi maxsus dasturlar CMSga qo'shiladi va CMSning imkoniyatlarini kengaytirib beradi. CMSning tarkibida alohida o'quv kurslar bilan ishlovchi qism xizmat qiladi. Bunday tizimlar onlayn maktab va kurs ochishni xohlovchilar uchun qulay hisoblanadi.

CMS bilan integratsiyalashgan LMSlarga LearnDash (wordpress), joomla, drupal, wix va boshqalarni misol keltirish mumkin.

3-rasm. LearnDash platformasi va uning interfeysi.

O'quv jarayonida masofaviy ta'limni tashkil etish uchun oliy ta'lim muassasasi, o'qituvchi va talabalar uchun alohida dasturiy va texnik vositalar talab etiladi. Yuqorida keltirilgan dasturiy vositalar asosida ta'lim tizimlarida masofaviy ta'limni joriy qilish imkoniyati yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1.Akhmedov, B. A., & Khasanova, S. K. (2020). Public education system methods of distance in education in development of employees. *Journal of Innovations in Engineering Research and Technology*, 1(1), 252-256.

2.Akhmedov, B. A., Majidov, J. M., Narimbetova, Z. A., Kuralov, Yu. A. (2020). Active, interactive and distance forms of the cluster method of learning in development of higher education. *Экономика и социум*, 12(79).

3.Аминов И., Назаров Ф.М. Использование современных электронных средств в обучении информатики УЧЕНЫЙ XXI ВЕКА Международный научный журнал.-2017.№ (2). Москва. [69-73] б.